

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-24-260(3); 24-261(3); 24-262(3); 24-263(3); 24-264(3); 24-265(3); 24-266(3); 24-267(3); 24-268(3); 24-269(3); 24-270(3); 24-271(3); 24-272(3); 24-273(3); 24-274(3); 24-275(3); 24-276(3); TAIS-23-17062(5); 23-17065(4); 23-17075(4); 23-17071(4); 24-4254(3); 24-4253(4); 23-17076(4); 23-17069(4); 23-17073(4); 23-17068(4); 23-17077(4); 23-17066(4); 23-17074(4); 24-4252(4); 24-4256(4); 24-4255(4); 23-17064(4)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITO ĮSTATYMO NR. VIII-1227 PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮMONIŲ IR ĮMONIŲ GRUPIŲ ATSKAITOMYBĖS ĮSTATYMO PROJEKTŲ IR SU JAIS SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne	Finansų ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2024-04-23	Pasirenkama ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☒ LRV posėdis (A dalis) ☐ LRV posėdis (B dalis) ☐ Grąžinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA
<p><u>Įstatymų pakeitimo paketu siūlomi pakeitimai, kuriais siekiama:</u> įgyvendinti Bendrovių tvarumo atskaitomybės direktyvos nuostatas, didesnio subjektų rengiamų ir viešinamų ataskaitų patikimumo; supaprastinti, padaryti aiškų, mažiau administracinės naštos sukeliantį subjektų atskaitomybės ir finansinių ataskaitų audito reglamentavimą, atsisakyti perteklinių, neatitinkančių galiojančios praktikos reikalavimų ar ribojimų.</p> <p><u>Siūlomų spresti problemų pavyzdžiai ir aktualumas:</u></p> <p><i>Dėl tvarumo atskaitomybės.</i></p> <p>Šiuo metu teisės aktuose yra nustatyti tam tikri su tvarumu susiję reikalavimai, tačiau praktikoje pastebėta, kad galiojantis reglamentavimas kelia problemų tiek ataskaitų vartotojams, tiek įmonėms ataskaitų rengėjoms. Pavyzdžiui, jeigu informacija pateikiama, ji būna selektyvi, sunkiai palyginama tarp įmonių, jai trūksta patikimumo, įmonėms sunku gauti reikiamą informaciją, taip pat suprasti, kokią informaciją reikalaujama pateikti. Galiojantis reglamentavimas leidžia įmonėms reikalavimus vykdyti formaliai, neretai ir save, kaip įmonę, pateikiant kaip aplinkai draugišką ir tvarią, nors iš tikrųjų įmonė tokia nėra ar net siekia užmaskuoti savo netinkamą veiklą. Šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose nėra numatyto reikalavimo atlikti tvarumo atskaitomybės užtikrinimą.</p> <p><i>Dėl didesnio subjektų rengiamų ir viešinamų ataskaitų patikimumo.</i></p> <p>Paramą renkantys pelno nesiekiantys subjektai surenka ir panaudoja didelės vertės paramą, tačiau jie gali neatitikti nustatytų privalomo audito kriterijų (šiuo metu galioja nuostatos, kad dėl audito turi būti</p>

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

orientuojamasi į uždirbtas pajamas, o ne į gautą paramą) ir todėl nesiekti nepriklausomo eksperto (auditoriaus) įvertinimo dėl parengtų finansinių ataskaitų teisingumo.

Asociacijų įstatyme šiuo metu nenustatyti jokie audito kriterijai ir jų dydžiai, kuriuos viršijus, ar sąlygos, kurias tenkinus auditas būtų privalomas asociacijoms, taip pat įmonių atskaitomybės įstatyme nenustatyta, kad būtų atliekamas MB, ŽŪB, KB, ŪB auditas.

Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba (toliau – Tarnyba) yra įgaliota atlikti finansinių ataskaitų kokybės stebėseną. Teisės aktai nenustato Tarnybai teisės atliekant finansinių ataskaitų kokybės stebėseną kreiptis į subjektus, kurių finansinių ataskaitų kokybės stebėseną atliekama, dėl papildomos informacijos, reikalingos stebėsenai atlikti, pateikimo. Taip pat teisės aktai nenumato reikalavimo ataskaitų vartotojus informuoti apie tai ar stebėsenos metu buvo nustatyta finansinių ataskaitų trūkumų.

Šiuo metu nenustatytas metinio pranešimo (veiklos ataskaitos) teikimas JAR tvarkytojui skaitmenine standartizuota forma, o tai leistų kokybiškiau rengti ir kontroliuoti pateikiamos informacijos apimtį ir kokybę.

Taip pat šiuo metu įgaliojimai atlikti administracinių nusižengimų tyrimus dėl numatytų neteisingų nefinansinių ataskaitų (metinio pranešimo, veiklos ataskaitos, mokėjimų valdžios institucijoms ataskaitos, pelno mokesčio informacijos ataskaitos) pateikimo JAR nustatyti valstybės įmonei Registrų centrui. Valstybės įmonė Registrų centras, motyvuodamas, kad neturi kompetencijos dėl šių ataskaitų teisingumo nustatymo, nėra ėmęsis jokių administracinės teisenos veiksmų.

Dėl aiškesnio, mažiau administracinės naštos sukeliančio subjektų atskaitomybės ir finansinių ataskaitų audito reglamentavimo, perteklinių, neatitinkančių galiojančios praktikos reikalavimų ar ribojimų atsisakymo.

Šiuo metu galiojantys įmonių piniginių dydžių kriterijai (kas yra labai maža įmonė, maža įmonė, vidutinė įmonė ir t.t.) dėl didelės infliacijos, kuri per 10 metų pasiekė 24-27 proc., neatitinka iki tol buvusių lygių.

Skirtingai nei nemažoje dalyje ES valstybių narių, Akcinių bendrovių įstatyme visoms UAB, siekiančioms viešai siūlyti savo obligacijas, nustatyta privalomo audito prievolė nepriklausomai nuo viešai siūlomos emisijos dydžio.

Teisės aktuose nurodyta, kad auditoriaus išvada kartu su metinėmis finansinėmis ataskaitomis teikiama JAR tvarkytojui, skelbiama JAR ir (arba) subjekto interneto svetainėje tais atvejais, kai auditas yra atliktas. Ši nuostata gali būti suprantama dviprasmiškai ir neprivalomai.

Finansinių ataskaitų, atitinkančių joms keliamus reikalavimus, parengimas pagal sprendimo reorganizuoti ar likviduoti priėmimo dienos duomenis praktiškai negali būti įgyvendintas ir faktiškai jos dažnai parengiamos gerokai vėliau po šio sprendimo priėmimo dienos. Tai leidžia daryti išvadą, kad finansinių ataskaitų parengimas pagal sprendimo dėl reorganizavimo ar likvidavimo priėmimo dienos duomenis yra perteklinis reikalavimas, subjektams keliantis nereikalingą administracinę naštą.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Istatymų pakeitimo paketu siūlomi pakeitimai, kuriais siekiama:

- Įgyvendinti Bendrovių tvarumo atskaitomybės direktyvos nuostatas, kuriomis nustatomas reikalavimas didelėms įmonėms, įmonėms, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje (išskyrus labai mažas įmones), didelėms valstybės ir savivaldybės įmonėms, didelėms įmonių grupėms vadovybės ataskaitose teikti ir skelbti informaciją tvarumo klausimais bei užtikrinti jos nepriklausomą patikrinimą;
- Didesnio subjektų rengiamų ir viešinamų ataskaitų patikimumo;
- Supaprastinti, padaryti aiškų, mažiau administracinės naštos sukeliantį subjektų atskaitomybės ir finansinių ataskaitų audito reglamentavimą, atsisakyti perteklinių, neatitinkančių galiojančios praktikos reikalavimų ar ribojimų.

Siūlomų pokyčių dėl tvarumo atskaitomybės pavyzdžiai:

Siūloma nustatyti, kad informacija tvarumo klausimais yra vadovybės ataskaitos sudėtinė dalis ir keičia iki šiol tam tikrų įmonių rengtą socialinės atsakomybės ataskaitą. Nurodoma kokios įmonės turi teikti informaciją tvarumo klausimais (visos įmonės, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, išskyrus labai mažas įmones; visos didelės įmonės; didelės įmonių grupės patronuojančiosios įmonės

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

(pažymėtina, kad didelės valstybės ir savivaldybės įmonės į vadovybės ataskaitą įtraukia informaciją tvarumo klausimais, kuriai reikalavimus nustato Įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymas). Pagal valstybės įmonės Registrų centro pateiktus duomenis, informaciją tvarumo klausimais turėtų rengti apie 223 įmones. Taip pat siūlomi pakeitimai susiję su informacijos tvarumo klausimais turiniu, pateikimo tvarka (elektroninis formatas), terminais, skelbimo tvarka, išimčių sąlygos, atsakomybe už ataskaitų rengimą, teikimą ir skelbimą.

Įmonės pateikdamos informaciją turės vadovautis Europos tvarumo atskaitomybės standartais (ETAS). Visų įmonių parengta informacija tvarumo klausimais turės būti patikrinta nepriklausomo auditoriaus arba akredituoto užtikrinimo paslaugų teikėjo (siūlomi nustatyti ir atitinkami reikalavimai auditoriams (audito įmonėms), siekiant įgyti teisę vykdyti tvarumo atskaitomybės užtikrinimo veiklą). Siūloma numatyti, kad nustačius tvarumo atskaitomybės užtikrinimo pažeidimų, auditoriui, audito įmonei arba užtikrinimo specialistui būtų galima skirti nuobaudas.

Pažymėtina, kad dėl siūlomų keitimų, susijusių su informacijos tvarumo klausimais teikimu, bus mažinama ekologinio manipuliavimo (angl. „green washing“) praktika, tvarumo informacijos atskleidimas padės didinti stambiojo verslo skaidrumą, sąžiningumą ir socialinę atsakomybę. Įmonėms, rengiančioms informaciją tvarumo klausimais, padidės jų parengimo sąnaudos, o įmonės, nerengiančios informacijos tvarumo klausimais, tačiau turinčios verslo santykius su rengiančiomis informaciją apie tvarumą įmonėmis, bus prašomos pateikti informaciją, reikalingą informacijai tvarumo klausimais parengti (poveikis kiekybiškai projekto aiškinamajame rašte neįvertintas).

Siūlomų pokyčių dėl ataskaitų patikimumą lemiančių veiksnių reglamentavimo pavyzdžiai:

Siekiant nustatyti vienodą valstybės politiką dėl visų juridinių asmenų, nepriklausomai nuo jų teisinės formos ir pelno siekimo, finansinių ataskaitų audito privalomumo, siūloma įtvirtinti bendrą finansinių ataskaitų audito reikalavimą visiems juridiniams asmenims, privalantiems sudaryti finansines ataskaitas ir atitinkantiems nustatytus kriterijus. Pagal siūlomą reguliavimą, į finansinių ataskaitų audito privalomo taikymo apimtį naujai patektų tokie juridiniai asmenys: mažosios bendrijos, žemės ūkio bendrovės, kooperatinės bendrovės, viešosios įstaigos, asociacijos, labdaros ir paramos fondai, jei jie viršija įmonių privalomam auditui nustatytus kriterijus arba gauna paramą ir (arba) finansavimą iš valstybės (2022 m. iš viso tokių subjektų buvo 64. Tačiau iš viso, padidinus juridinių asmenų vertinamus turto ir pajamų dydžius, bendras juridinių asmenų, kuriems taikomas finansinių ataskaitų audito reikalavimas, skaičius siek tiek sumažės). Taip pat siūloma nustatyti naują kriterijų gautos arba panaudotos paramos dydis ir (arba) gauto finansavimo iš valstybės ir (arba) savivaldybių dydis, kurį viršijus auditas būtų privalomas. Pažymėtina, kad MB, ŽŪB, KB, viešosios įstaigos, asociacijos, labdaros ir paramos fondai, kuriems atsiras prievolė pirkti audito paslaugą, patirs papildomų išlaidų.

Siūloma nustatyti ataskaitų kokybės stebėseną atliekančiai Tarnybai teisę kreiptis į subjektą, kurio finansinių ataskaitų, vadovybės ataskaitos arba veiklos ataskaitos kokybės stebėseną atliekama, dėl papildomos informacijos, reikalingos finansinių ataskaitų, vadovybės ataskaitos arba veiklos ataskaitos kokybės stebėsenai atlikti, pateikimo. Taip pat siūloma nustatyti subjektui, gavusiam Tarnybos kreipimąsi dėl informacijos pateikimo, pareigą prašomą informaciją pateikti. Šiuo metu tokių teisių ir pareigų nėra nustatyta. Taip pat siūloma nustatyti, kad Tarnyba pateiktų JAR tvarkytojui pranešimą apie atliktą stebėseną, kurios metu buvo nustatyta finansinių ataskaitų, vadovybės ataskaitos arba veiklos ataskaitos kokybės trūkumų. Šio pranešimo pagrindu JAR tvarkytojas įregistruotų šį faktą paskelbdamas prie atitinkamos ataskaitos, kad buvo nustatyta jos trūkumų.

Siūloma dalį įgaliojimų atlikti numatytų administracinių nusižengimų tyrimus, kurie buvo nustatyti valstybės įmonei Registrų centrui, perduoti kitoms įstaigoms, turinčioms atitinkamų kompetencijų įvertinti ataskaitų kokybę.

Siūlomų pokyčių dėl aiškesnio, mažiau administracinės naštos sukeliančio subjektų atskaitomybės ir finansinių ataskaitų audito reglamentavimo, perteklinių, neatitinkančių galiojančios praktikos reikalavimų ar ribojimų atsisakymo pavyzdžiai:

Siūloma pripažinti netekusiomis galios nuostatas dėl privalomo audito UAB, viešai siūlančiai savo obligacijas, siekiant atitinkamų reikalavimų suvienodinimo su Estija ir Latvija. Audito atlikimas būtų laikomas privalumu, o neatlikimas – papildoma rizika investuojant. Šis siūlymas leis UAB sumažinti patiriamas išlaidas, sudarys sąlygas didėti emitentų įvairovei, bet padidins rizikas, dėl galimo nemokumo.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

Siūloma aiškiai nustatyti, kad kartu su finansinėmis ataskaitomis auditoriaus išvada teikiama, jeigu auditas privalomas. Šiuo metu nustatyta, kad auditoriaus išvada teikiama, kai auditas yra atliktas.

Siūloma keisit šiuo metu galiojančius įmonių piniginių dydžių kriterijai (kas yra labai maža įmonė, maža įmonė, vidutinė įmonė ir t.t.). Atitinkamas siūlymas tiekiamas dėl buvusios aukštos infliacijos.

Siūloma atsisakyti finansinių ataskaitų rengimo pagal sprendimo dėl reorganizavimo dienos duomenis kaip perteklinio.

Siūlomų pokyčių nauda – bus sumažinta kai kurių įmonių (kurių kategorija keičiasi į žemesnę dėl įmonės piniginių kriterijų dydžių padidėjimo) finansinių ataskaitų rengimo, audito našta. Subjektai, dėl kurių priimtas sprendimas juos reorganizuoti ar likviduoti, nebeturės pareigos rengti finansines ataskaitas pagal tokio sprendimo priėmimo dienos duomenis. Taip sumažės jų patiriama administracinė našta. Įmonės, jų finansinių ataskaitų auditą atliekančios audito įmonės, auditoriai gaus papildomos laiko (audituotoms) finansinėms ataskaitoms kartu su auditoriaus išvada pateikimui laiku JAR tvarkytojui. Atitinkamai, ataskaitų vartotojai turės 1 mėnesiu ilgiau laukti šios informacijos.

Projektui įgyvendinti priries biudžeto lėšų JAR programinių priemonių pakeitimams ir Tarnybos papildomoms funkcijoms.

STEBĖSENA

Ex post vertinimas nenumatomas.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Atsižvelgiant į Vyriausybės Teisės grupės pateiktą pastabą projektas buvo pateiktas suinteresuotoms institucijoms išvadoms gauti (Teisingumo ministerijai, Susisiekimo ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Energetikos ministerijai, Žemės ūkio ministerijai, Aplinkos ministerijai ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai). Projektai pakoreguoti atsižvelgiant į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pateiktas pastabas, Susisiekimo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Žemės ūkio ministerija ir Energetikos ministerija atsakė, kad pastabų neturi, Aplinkos ministerija pastabų nepateikė.

Papildomos Valstybės įmonės Registrų centras, Valstybės duomenų agentūros, Lietuvos centrinės kredito unijos pastabos įvertintos projekto lydraštyje.

Ankstesnis projekto teikimas svarstytas 2024 m. balandžio 23 d. tarpinstituciniame pasitarime, kuriame nutarta pasiūlyti Finansų ministerijai atsižvelgti į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pastabą, įvertinti Teisingumo ministerijos pastabą ir atsižvelgti į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas.

Projektas patikslintas atsižvelgiant į 2024 m. balandžio 23 d. tarpinstitucinio pasitarimo metu išsakytas Teisingumo ministerijos ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pastabas, pagal 2024 m. balandžio 22 d. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pakartotinę išvadą Nr. NV-938 bei į Teisingumo ministerijos 2024 m. balandžio 23 d. raštu Nr. (1.6 Mr) 2T-476 pateiktas pastabas.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Projektas numatytas svarstyti Seimo pavasario sesijoje balandžio mėn.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Tautvydas Brazdžiūnas

Ekonomikos politikos grupė